

МОТИВИ

КЪМ ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

Всеобхватната дигитализация на света около нас, известна още като „4-та индустриална революция“, налага цялостно преосмисляне на подходите към защитата на личните данни и личната неприкосновеност. В глобален, регионален и национален план се предлагат различни решения, в това число регулаторни, институционално-организационни и технологични.

През 2012 г. Европейската комисия инициира приемането на изцяло нова законова рамка за защита на личните данни в рамките на Съюза. След 4 години интензивни преговори, на 4 май 2016 г. в Официален вестник на Европейския съюз бяха обнародвани:

- Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните); и
- Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (Директива (ЕС) 2016/680).

По отношение Общия регламент относно защитата на данните е предвидено отложено прилагане на неговите разпоредби, считано от 25 май 2018 г. Срокът за транспониране на Директива (ЕС) 2016/680 е 6 май 2018 г.

Политиката по защита на личните данни има изключително хоризонтален характер, като засяга почти всички сфери от живота и бизнес сектори. Това обстоятелство е отчетено от европейските законодатели при приемането на Общия регламент относно защитата на данните, в резултат на което е налице един всеобхватен и сложен по своята правна природа законодателен акт. От гледна точка на правото на ЕС, регламентът е пряко приложим и задължителен в своята цялост. Целта му е да осигури еднакво прилагане на правото на Съюза във всички държави членки. Регламентът, за разлика от директивата, не се нуждае от транспониране. Едно от предизвикателствата на Общия регламент относно защитата на данните обаче е хетерогенният характер на неговите норми, които остават възможност, а в някои случаи и задължават законодателите в държавите членки да приемат национални мерки по прилагането му. В това отношение може да се каже, че той притежава някои от характеристиките на директива.

Съществуват четири групи подобни разпоредби, които изискват или позволяват приемането на вътрешно-национални правила:

- Регулаторни задължения – държавите членки са длъжни да уредят правно дадени аспекти от регламента – напр. процедурата по конституиране на националния надзорен орган;
- Уточнения по отношение на приложението на Общия регламент в специфичен контекст – напр. обработването на лични данни на основание законово задължение, обществен интерес или официални правомощия; използването на национален идентификатор като ЕГН и др.;
- Правен избор или възможност – напр. определянето на минимална възраст за изразяване на съгласие от дете при ползване на услугите на информационното общество или налагането на административни наказания на публични органи;
- Изключения и ограничения на определени права при определени условия – напр. дерогации при обработване на данни за научни или исторически изследвания, или за статистически или архивни цели; допълнителни условия при обработване на генетични или биометрични данни или данни за здравето и др.

Целите на законопроекта са насочени към осигуряване на ефективното прилагане на Общия регламент относно защитата на данните и изпълнение на задълженията на Република България като държава членка на ЕС във връзка с въвеждане в националното законодателство на законодателен акт (директива) на ЕС, с който се определят особените правила във връзка със защитата на физическите лица по отношение на обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания, включително предпазването от заплахи за обществен ред и сигурност и тяхното предотвратяване.

Въпреки различната правна природа на двата акта на правото на ЕС (регламент и директива) анализът на техните норми показва, че синхронизираното с тях национално законодателство следва да бъде уредено в един национален правен акт – в Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на личните данни.

Този подход е най-удачен както от принципна, така и от правно-техническа гледна точка. С предлаганите изменения и допълнения в Закона за защита на личните данни едновременно се предприемат мерки по изпълнението на регламента и се въвеждат разпоредбите на директивата на национално ниво.

С проекта на закон се регламентират както въпросите, по които е оставена свобода на държавите членки, така и въпросите, които изискват изрично въвеждане на законодателни мерки на национално ниво с цел осигуряване изпълнението на новия законодателен пакет в областта на защитата на личните данни. Кодифицирането на материята, свързана със защитата на личните данни, гарантира правна сигурност за администраторите на лични данни, обработващите и субектите на данни и ще доведе до облекчено правоприлагане поради опростяване на регулаторната рамка.

Някои от националните законодателни решения, предложени в ЗИД ЗЗЛД, са следните:

- Актуализиран понятиен апарат: Регламентът значително разширява досегашния понятиен апарат в областта на защитата на личните данни. С предлаганите законодателни промени се актуализира използваната терминология в съответствие Регламент 2016/679 и Директива 2016/680.
- Длъжностно лице по защита на личните данни: Администраторите и обработващите следва задължително да определят длъжностното лице по защита на личните данни (ДЛЗЛД) в трите хипотези по чл. 37, параграф 1 от Общия регламент (публичен орган или орган на местно самоуправление; системно и мащабно наблюдение на субектите на данните; мащабно обработване на специални (чувствителни) лични данни. В допълнение, със ЗИДЗЗЛД се предлага задължително определяне на длъжностно лице по защита на данните и в случай, че се обработват лични данни на над 10 000 физически лица.
- Регистрация на администратори: От 25 май 2018 г. отпада задължението за регистрация на администраторите на лични данни в КЗЛД. Това обстоятелство е отчетено в проекта на законови изменения и допълнения, като е предложена отмяната на досегашните текстове, уреждащи задължителната регистрация като администратор на лични данни.
- Особени ситуации на обработване на лични данни: законопроектът предлага по-детайлна регламентация на отделни групи обществени отношения, като упражняването на правото на свобода на изразяване и информация, включително за журналистически цели и за целите на академичното, художественото или литературното изразяване; обработване на лични данни в контекста на трудови/служебни правоотношения; законова регламентация в специални закони на публичния достъп до ЕГН; изключване на данните на починали лица, от кръга на личните данни.
- Административни санкции на публични органи: не се предвижда разграничение в санкционния режим при нарушение на правилата за защита на личните данни между публични и частни администратори.
- Подзаконова уредба: с оглед голямото разнообразие на материята, уредена с Общия регламент, респективно със ЗЗЛД, в предложените промени е предвидена законодателна делегация за приемане на подзаконови актове, като наредба в областта на сертифицирането, както и ненормативни документи, като например минималните изисквания при систематично мащабно видеонаблюдение на публично достъпни зони, както и по отношение на автоматизираното вземане на индивидуални решения, включително профилиране.

За разлика от досегашната уредба, със законопроекта се унифицират разпоредбите за защита на личните данни на национално ниво и при международния обмен в областта на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси. По този начин се осигурява хомогенно и високо ниво на защита на личните

данни, и улесняване на обмена на информация с компетентните органи на другите държави членки на ЕС, което има решаващо значение за ефективното осъществяване на това сътрудничество.

Тъй като Общият регламент относно защитата на данните и Директива (ЕС) 2016/680 не се прилагат за обработването на лични данни в хода на дейности, които са извън приложното поле на правото на ЕС, законопроектът съдържа изрична разпоредба, че доколкото в специален закон не е предвидено друго, Законът за защита на личните данни не се прилага за обработването на лични данни за целите на отбраната на страната и националната сигурност.

В законопроекта са разписани подробни дефиниции на ключовите понятия в областта на личните данни, принципите, свързани с обработването на лични данни, правомощията на администратора и обработващия данните, условията за обработване на специални категории лични данни, условията за трансграничния обмен на данни, както на ниво ЕС, така и с трети страни или международни организации, правата на субекта на данни и средствата за правна защита на засегнато лице, мерките за сигурност на личните данни и др.

В съответствие с изискванията на чл. 19, ал. 2 във връзка с чл. 20, ал. 2 от Закона за нормативните актове е извършена частична предварителна оценка на въздействието на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на личните данни.

В съответствие с чл. 26, ал. 2 и 4 от Закона за нормативните актове по законопроекта са проведени обществени консултации с гражданите и юридическите лица, като срокът за предложения и становища е намален на 14 дни, предвид обстоятелството, че приближава крайният срок за транспониране на Директива 2016/680/ЕС.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Бойко Борисов